

KONFERENCJE

Agnieszka Franczyk-Cegła
Narodowa Biblioteka Ossolineum, Wrocław, Polska

 0000-0002-1231-925X

VIII spotkanie Proweniencyjnej Grupy Roboczej, Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu, 30 IX 2024 – sprawozdanie

VIII meeting of the Provenance Working Group,
University Library of Poznań, 30 September 2024 – report

We wrześniu 2024 r. w Bibliotece Uniwersyteckiej w Poznaniu (dalej: BUP) odbyło się ósme spotkanie Proweniencyjnej Grupy Roboczej (dalej: PGR), ogólnopolskiego zrzeszenia przedstawicieli polskich instytucji kultury i nauki, którego celem jest rozwijanie i upowszechnianie działań w zakresie badań proweniencyjnych książek drukowanych i rękopiśmiennych przechowywanych do 1939 r. na terenie Polski w jej historycznych i obecnych granicach¹. W spotkaniu wzięło udział kilkudziesięciu członków Grupy oraz przedstawicieli poznańskich, wielkopolskich i lubuskich bibliotek, muzeów i archiwów. Po powitaniu uczestników przez wicedyrektor BUP Małgorzatę Rychlik oraz kierownika Oddziału Zbiorów Specjalnych dr. hab. Rafała Wójcika, przewodnicząca dr Dorota Sidorowicz-Mulak podsumowała dotychczasowe działania Grupy oraz zapowiedziała nową formułę spotkań, obejmującą organizowanie seminariów w różnych instytucjach.

Sesja właściwa obejmowała trzy części: prezentację założeń projektu *Mirabilium Collectio* oraz baz powstałych w trakcie jego realizacji (dr hab. Rafał Wójcik, mgr Jakub Łukaszewski), podsumowanie prac na Polską Bazą Proweniencyjną w środowisku cyfrowym CERL (mgr Martyna Osuch, dr Wojciech Kordyżon) oraz dyskusję nad powstaniem Wielkopolskiej Grupy Proweniencyjnej.

Mirabilium collectio to nazwa powstającej cyfrowej platformy zbiorów specjalnych Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu. Repozytorium powstaje

---

¹ Więcej nt. Proweniencyjnej Grupy Roboczej zob. D. Sidorowicz-Mulak, *Proweniencyjna Grupa Robocza*, „Fides. Rocznik Bibliotek Kościelnych” 2024, t. 57, s. 153–161.

w ramach Priorytetu 01 „Fundusze europejskie dla wielkopolskiej gospodarki” Działania 01.03 „Rozwój e-usług i e-zasobów publicznych” Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021–2027, czyli dofinansowania przyznanego przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu. W projekcie biorą udział komórki BUP posiadające zbiory specjalne: Pracownia Rękopisów, Starych Druków, Zbiorów Ikonograficznych, Zbiorów Kartograficznych, Zbiorów Muzycznych, Dokumentów Życia Społecznego, Zbiorów Masońskich, Regionalnego Zasobu Bibliotecznego, Komiksu, a także Archiwum BUP oraz Laboratorium Jesuit Studies przy Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej UAM.

W ramach projektu BUP zdigitalizuje oraz udostępni fragment swoich najcenniejszych zbiorów specjalnych z XVI–XX w. w liczbie 5253 jednostek zbiorów bibliecznych (219 051 skanów). W kolejnych etapach planowane jest udostępnienie najcenniejszych kolekcji bibliotek jednostek organizacyjnych UAM, np. zbiory Izabeli Czartoryskiej z Gołuchowa, będące w posiadaniu Sekcji Historii Sztuki Biblioteki Collegium Historicum UAM oraz Muzeum Narodowego w Poznaniu. Ze zbiorów rękopiśmiennych BUP udostępnionych będzie 38 sztambuchów z XVII–XIX w. powstałych na terenach ziem polskich, Niemiec, Włoch, Niderlandów, Francji, Estonii i Łotwy. Ich opracowanie i udostępnienie będzie wzorowane na formacie stosowanym w Repertorium Alborum Amicorum. W celu udostępniania starych druków zostaną stworzone trzy bazy: proveniencji, księgozbiorów zabytkowych oraz opraw. Baza proveniencji zawierać będzie typy znaków własnościowych danego właściciela oraz ich odwzorowanie graficzne (zdjęcie). Baza rekonstrukcji księgozbiorów historycznych będzie zawierać opisy woluminów z dawnych kolekcji, m.in. księgozbiór poznańskich jezuitów, a jej celem jest wirtualne scalenie rozproszonych zbiorów książki dawnej. Opiswane dzieła pochodzą nie tylko ze zbiorów własnych BUP, ale także innych instytucji, które posiadają ich fragmenty. W przypadku np. wspomnianego księgozbioru jezuickiego opis danego dzieła uzupełniony będzie także o link do skanów dawnego inwentarza jezuitów. Baza opraw zabytkowych zawierać będzie opisy oraz zdjęcia i przerysy wybranych opraw 50 obiektów z BUP: druków XV–XVIII w. (oprawy w większości z warsztatów regionalnych), kodeksy rękopiśmiennych, atlasów, druków masońskich, książek z XIX w. Ze zbiorów ikonograficznych zdigitalizowanych i opisanych zostanie 1000 widokówek wielkopolskich z lat 1890–1918 z możliwością m.in. zaznaczenia na współczesnej mapie miejsca przedstawionego na pocztówce. W kolejnych etapach planowana jest także digitalizacja innych zbiorów ikonograficznych, np. fotografii, grafik, tek i albumów graficznych. Ze zbiorów kartograficznych udostępnionych zostanie 200 planów miasta Poznania i map Wielkopolski z lat 1618–1950. Mapy zostaną poddane pracochłonnemu i czasochłonnemu procesowi wektoryzacji. W ramach projektu zostaną także zdigitalizowane i opracowane 32 rękopisy muzyczne z lat 1750–1850 pochodzące z biblioteki

dworskiej w Miliczu, telegramy kościuszkowskie z lat 1909–1950 z kolekcji dokumentów życia społecznego, 200 starych druków masońskich oraz spisy członków łóż masońskich. Wśród starych druków masońskich znajdują się m.in. najcenniejsze XVII-wieczne druki różokrzyżowców, a w bazie członków łóż masońskich zostaną udostępnione 62 spisy członków poznańskiej loży wolnomularskiej „Świątynia Jedności” z lat 1825–1918. Z Pracowni Regionalnego Zasobu Bibliotecznego do digitalizacji zaplanowano książki, broszury i dokumenty życia społecznego z lat 1801–1872 opublikowane w języku polskim i niemieckim na terenie Wielkopolski, m.in. w Poznaniu, Lesznie, Gnieźnie, Grodzisku, Kościanie, Śremie, Wolsztynie, Trzemesznie. W ramach udostępniania informacji o zgromadzonych w BUP komiksach powstaną trzy bazy: Komiksowe Kroniki Wielkopolski, Polska Bibliografia Wiedzy o Komiksie, Kolekcja Komiksów. Komiksowa Kronika Wielkopolski zawierać będzie opis oraz skany 16 najstarszych zabytków polskiej sztuki komiksowej z prasy i czasopism poznańskich z lat 1930–1939, Polska Bibliografia Wiedzy o Komiksie – około 5000 rekordów bibliograficznych artykułów i prac naukowych poświęconych komiksom, a Kolekcja Komiksów będzie katalogiem publikacji dostępnych w BUP. Z Archiwum BUP udostępnionych zostanie natomiast dziewięć teczek oraz 25 planów z Landesbibliothek i Kaiser Wilhelm Bibliothek w Poznaniu z lat 1894–1919. Na platformie *Mirabilium collectio* znajdzie się także Katalog druków antyjezuickich tworzony przez Laboratorium Jesuit Studies.

Druga część spotkania poświęcona była ogólnopolskiej bazie proweniencyjnej. Platforma, do której tworzenia zgłosiło się kilkanaście polskich instytucji, opierać się będzie na środowisku bazodanowym Material Evidence in Incubula. Obecnie trwają prace nad dostosowaniem i konfiguracją istniejącego oprogramowania do wymagań strony polskiej. Martyna Osuch i Wojciech Kordyżon zaprezentowali prototyp bazy.

Ostatnią część spotkania przeznaczono na prezentację założeń Wielkopolskiej Grupy Proweniencyjnej – regionalnego zrzeszenia bibliotek, muzeów i innych instytucji kultury z Wielkopolskich zainteresowanych badaniami proweniencyjnymi swoich zbiorów. Celami Grupy będą zbieranie informacji na temat zasobów starych druków w instytucjach państwowych i kościelnych w Wielkopolsce, integracja ww. środowiska oraz wskrzeszenie i podtrzymanie tradycji opisywania zbiorów i integrowania bibliotekarzy wielkopolskich. Inicjatywa spotkała się z pozytywnym przyjęciem osób uczestniczących w spotkaniu.

Po zakończeniu obrad uczestnicy mieli okazję zobaczyć najcenniejsze zbiory Biblioteki Uniwersytetu Poznańskiego. Kolejne spotkanie zaplanowane jest na styczeń 2025 r. Połączone ono będzie z prezentacją dofinansowanej przez Fundację Lanckorońskich monografii zbiorowej „Księgozbiory historyczne mniejszości religijnych i etnicznych”, która zostanie opublikowana przez Wydawnictwo Ossolineum pod koniec 2024 r.

